

УДК 338.436.33

Цифрова Наталя Генадіївна,*аспірант Донецького державного університету управління, м. Донецьк*

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МЕХАНІЗМУ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

У статті розглянуто поняття “інформаційна технологія”, наведено класифікацію інформації, представлено структуру інформаційного забезпечення АПК, розроблено пропозиції для ефективної роботи АПК.

Ключові слова: інформація, технологія, інформаційне забезпечення, агропромисловий комплекс.

В статье рассмотрено понятие “информационная технология”, представлена классификация информации, а также структура информационного обеспечения АПК, разработаны предложения для эффективной работы АПК.

Ключевые слова: информация, технология, информационное обеспечение, агропромышленный комплекс.

In the article a concept is considered information technology, resulted classification of information, the structure of the informative providing is presented APK, developed suggestion for effective work of APK.

Keywords: information technology, information management, agro-industrial complex.

Постановка проблеми. В умовах ринку питання розвитку інформаційних технологій дуже актуальні для агропромислового комплексу, оскільки володіння інформацією і використання її в організації виробничого процесу безпосередньо пов’язані із забезпеченням продовольчої безпеки країни. Сільськогосподарське виробництво, як особлива галузь народного господарства, характеризується сезонністю основних видів продукції, відносно тривалим періодом виробничого циклу, коротким і обмеженим періодом заготівлі продовольчих запасів, а також специфічністю зберігання сільськогосподарської продукції.

Здійснюваний перехід до інформаційного суспільства, заснованого на виробництві, розповсюдженні і споживанні інформації, викликає значні зміни у сфері управління агропромисловим виробництвом. Сьогодні інформація стає одним з основних чинників, що визначають ефективність управлінської праці. Збільшення обсягів інформації, що надходить в органи управління і безпосередньо до керівників підприємств і організацій, ускладнення вирішуваних ними завдань, необхідність обліку великого числа взаємопов'язаних чинників і швидкозмінної обстановки настійно вимагають застосування найбільш перспективних комп'ютерних технологій в процесі ухвалення управлінських рішень.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Дослідженням інформаційного забезпечення займалися такі провідні вчені: Амбросов В.Я., Мазнев Г.С., Огігчук М.Ф., Познаховський В.А., Саблук П.Т. [1-3], але в їхніх роботах не має чіткого висвітлення проблеми інформаційного забезпечення АПК. Тому актуальним залишається дослідження інформаційних ресурсів, системи управління процесами у сфері агропромислового комплексу.

Метою статті є дослідження інформаційного забезпечення агропромислового комплексу та розробка рекомендації щодо його удосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Інформаційна технологія – процес, що використовує сукупність методів і засобів реалізації операцій збору, реєстрації, передачі, накопичення і обробки інформації на базі програмно-апаратного забезпечення для вирішення управлінських завдань економічного об'єкта.

Також дослідники трактують, що інформаційна технологія – це сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, об'єднаних в технологічний ланцюжок, що забезпечує збір, зберігання, обробку, вихід і розповсюдження інформації для зниження трудомісткості процесів використання інформаційних ресурсів, підвищення їхньої надійності і оперативності.

Сільське господарство – ідеальне середовище для застосування інформаційних технологій. Але недостатність фінансових коштів у сфері аграрної науки не дає можливості для широкого застосування сучасних інформаційних технологій.

У агропромисловому комплексі (АПК) в цьому напрямі поки недостатньо позначена роль держави. Потрібна окрема національна програма з інформатизації й автоматизації сільського господарства. При цьому повинні бути чітко сформульовані етапи роботи і визначені орієнтири і результати. Важливий розгляд питання в комплексі,

важливо створити систему, яка б враховувала широке коло розвитку інформатизації агробізнесу у всіх професійних групах.

Аналізуючи систему управління сільськогосподарським виробництвом, що склалася на сьогодні, практично на всіх рівнях, можна зробити висновок, що в порівнянні з іншими галузями народного господарства в даній галузі існує помітне відставання в плані використання сучасних інформаційних технологій на підприємствах АПК. Це можна пояснити наступними основними моментами: відсутністю в більшості господарств сучасних засобів обчислювальної техніки; невідповідністю або відсутністю кваліфікованих фахівців у галузі інформаційних технологій; відсутністю відповідного інформаційного і програмного забезпечення, що дозволяє максимально автоматизувати процес управління підприємствами АПК.

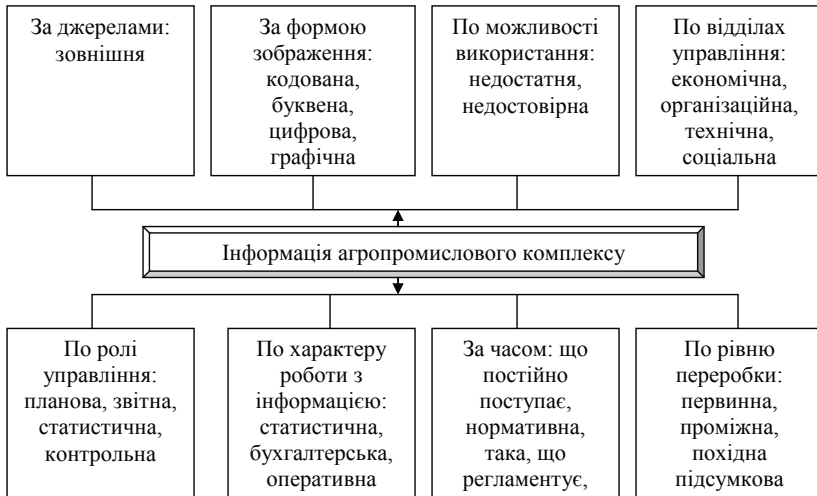
Зі всіх перерахованих причин остання є найбільш значущою. Це пояснюється тим, що питання придбання засобів обчислювальної техніки і підготовки відповідних фахівців з її використання нині не викликає особливих труднощів. Що стосується розробки і створення програмного й інформаційного забезпечення, то тут мають місце певні складнощі, пов'язані, перш за все, з відсутністю відповідних методик, що дозволяють повною мірою використовувати можливості обчислювальної техніки і відповідного програмного забезпечення при вирішенні завдань управління сільськогосподарським виробництвом незалежно від того, на якому рівні ієрархічного ступеня воно знаходиться, і від специфіки вирішуваних завдань.

Ефективність процесу управління всіма підрозділами АПК залежить від безлічі різних чинників, які умовно можна розділити на об'єктивні, що визначаються в основному природно-кліматичними умовами; суб'єктивні, в яких головну роль відіграють інформаційний і людський чинники.

Класифікація інформації, що циркулює в агропромисловому комплексі, представлена на мал. 1.

Як видно з наведеної класифікації, інформація, що циркулює на підприємствах АПК, окрім розділення за ознакою приналежності до різних служб, ділиться за ступенем актуальності і значущості (першорядна, другорядна або така, що взагалі не має відношення до даного виробництва). Це спричиняє вирішення питання про її сортування за вибраними або найбільш важливими в певний момент ознаками.

Одним з головних завдань в організації інформаційного забезпечення в структурах АПК є перебудова і вдосконалення системи збору, зберігання, обробки і передачі інформації у всіх підрозділах АПК.

Мал. 1. Класифікація інформації, що циркулює в агропромисловому комплексі

Залучення інформаційних ресурсів у всіх підрозділах підприємств АПК сприяє підвищенню якості ухвалюваних рішень і скороченню витрат в порівнянні із застосуванням методу проб і помилок.

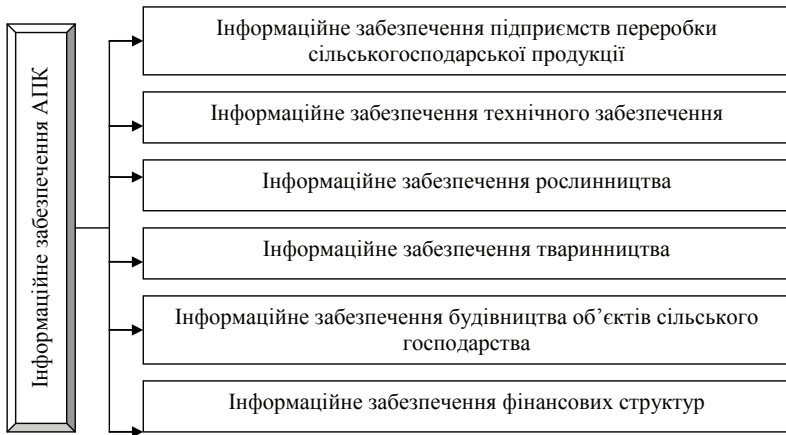
Таким чином, проведений аналіз основних напрямів підвищення ефективності виробництва сільськогосподарської продукції дозволяє зробити висновок про необхідність вирішувати конкретні завдання зі створення компонентної інформаційної системи, яка є сукупністю єдиної системи класифікації і кодування інформації, уніфікованих систем документообігу, схем інформаційних потоків, що циркулюють в організації, а також методології побудови баз даних і баз знань.

Укрупнена схема структури інформаційного забезпечення АПК представлена на мал. 2.

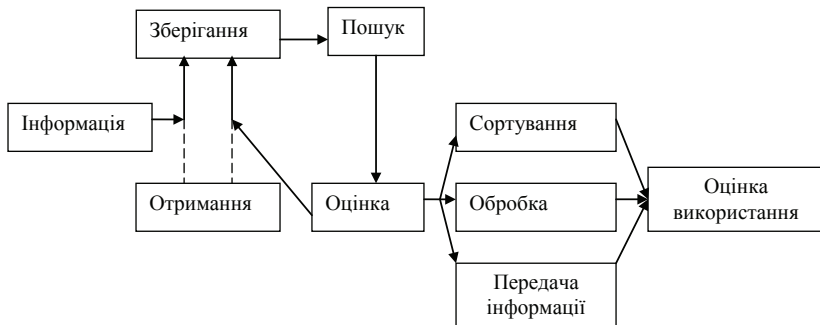
Кожна з вказаних складових має велику кількість підрозділів і служб, в яких також необхідно вирішувати завдання інформаційного забезпечення.

Треба відзначити, що аналогічні завдання з інформаційного забезпечення вирішуються і в решті підрозділів АПК.

Узагальнена структура організації інформаційного забезпечення представлена на мал. 3.

Мал. 2 Склад інформаційного забезпечення агропромислового комплексу

Мал. 3 Структура системи інформаційного забезпечення агропромислового комплексу

Структура включає систему засобів отримання, обробки, використання, зберігання і передачі інформації.

У досліджуваних сільськогосподарських підрозділах інформація існує в основному в двох формах. Значна її частина функціонує в документованому вигляді (положення, рекомендації, вказівки, методична допомога, звіти, довідки), менша – в усній формі, але обидві мають важливе значення в управлінні, оскільки є для нього таким же ресурсом, як матеріальне, фінансове й інше забезпечення для виробництва.

Процес раціонального використання інформації неможливий без оптимізації самого інформаційного забезпечення.

Розглядаючи підходи до процесу оптимізації інформаційних потоків, слід зазначити, що в них відсутня методика оцінки інформації з урахуванням її репрезентативності, а також методи розрахунку впливу якісної оцінки інформації, що надходить для ухвалення необхідного рішення.

У зв'язку з цим виникає необхідність в організації процесів оптимізації інформаційного забезпечення, оскільки це спричиняє вирішення проблеми поліпшення характеристик переробки інформації при вирішенні поставлених завдань. При цьому необхідно враховувати також, що використовувана інформація відображає величини чинників, які визначають оптимальне використання ресурсів керованого об'єкта, і має конкретне смислове навантаження.

Висновки. Таким чином, для ефективної роботи агропромислового комплексу України доцільно створити інформаційно-консультативну службу.

Основна мета інформаційно-консультативної служби в сільськогосподарському виробництві полягає в тому, щоб допомогти сільським товаровиробникам ухвалювати кращі рішення, тобто ті рішення, які допоможуть їм якнайкращим способом досягти власних цілей. Проте для розвитку виробництва сільські товаровиробники повинні ухвалювати зовсім різні рішення, враховуючи при цьому навколишню ситуацію. При цьому розвиток сільськогосподарського виробництва приводить до збільшення виходу продукції на одиницю: землі, праці, капіталу або інших ресурсів, використовуваних у виробництві. Таке збільшення можливе з допомогою:

- вибору продуктивніших технологій, таких як насіння, добрива, інші агрохімікати і механізація;
- ефективнішого застосування цих технологій, наприклад, своєчасного внесення хімікатів;
- повного використання трудових ресурсів;
- оптимального поєднання ресурсів, що є в наявності, наприклад, вибір найбільш ефективного способу механізації;
- зміни системи господарювання, тобто перехід на виробництво ефективніших культур;
- зміни зовнішніх чинників, тобто поліпшення організація маркетингу, безвідходній технології при переробці продукції, збільшення частки у вартості реалізованої кінцевому споживачеві сільськогосподарської продукції фермерських господарств, поліпшення транспортування, осушення і зрошування земель, зміна сільськогосподарської політики уряду.

Таким чином, задачі, які вирішуються інформаційно-консультаційною службою, допоможуть:

- орієнтуватися в ситуації, що склалася, і сприяти організації конкурентоспроможного виробництва;
- в рамках прийнятих перспективних планів знайти сучасні технології і методи їхньої реалізації;
- сприяти в розробці бізнес-планів, що дозволяють розкрити проблеми виробництва і обґрунтувати методи їхнього подолання;
- обґрунтовувати доцільність розробки інвестиційних проектів бізнес-планів, можливість повернення кредиту.

Специфіка методичного підходу до системи інформаційно-консультаційного обслуговування полягає у виявленні проблем галузей АПК, пошуку інформації, пов'язаної з їхнім вирішенням, в підготовці найбільш відповідного технологічного рішення, видачі рекомендацій для впровадження, навчання і використання нових технологій організаціям системи АПК.

Література:

1. Огійчук М.Ф. Принцип обачності – запорука об'єктивності суспільної інформації [Текст] / М.Ф. Огійчук // Збірник наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції Луганського державного аграрного університету (Ювілейний випуск). Т.ІІ, № 14 (26). – Луганськ: ЛДАУ, 2002. – С. 3-6.
2. Познаховський В.А. Системний підхід у дослідженні інформаційного середовища господарських товариств [Текст] / В.А. Познаховський // Вісник Рівненського державного технічного університету. Економіка. Вип. 5(12). – Рівне: РДТУ, 2001. – С. 212-218.
3. Ринкова трансформація економіки АПК [Текст]: колективна монографія у чотирьох частинах / За ред. П.Т. Саблука, В.Я. Амбросова, Г.С. Мазнева. Ч. 4. Стабілізація доходів сільських товаровиробників. – К.: ІАЕ, 2002. – С. 228-230.